

Magdolna

Tajvi hirtelen azt kívánta, bárcsak szőröstül-bőröstül elfogadná őt újdonsült felesége. Sári szeme kinyílt, a fiú türelmetlenül beszélni kezdett, megmegeccsent alatta az ágy. – Nem véletlen, hogy téged mutattak be nekem, Sári, és az sem véletlen, hogy én jom kippurkor születtem. Negyvenhárom rokonom pusztult el a Nagy Katasztrófában. Én helyettük születtem. – Sári ébredve megjegyezte, hogy agyonfélhették a szülei. Tajvi gondolkodott egy kicsit, aztán azt válaszolta, hogy vigyáztak rá. Nincs tévéjük, tiltott dolog, és nem akarták a szülei, hogy esetleg szörnyűségeket lásson, nagyszerű emberek a szülei, akik pontosan tudták, hogyan kell egy gyerekre vigyázni, talán ezért se mozdulhatott ki ebből az utcából gyerekkorában, meg később se nagyon.

– Én ezt nem bírtam volna elviselni, Tajvi! – nevetett az asszony. Círogatni kezdte a férje lángvörös szakállát, Tajvi mozdulatlanul tűrte. Egyszer csak halkán kitört belőle: – Csodálatos dolgok történtek velem!

Az asszonyka szeplői mintha világosabbá váltak volna, mert a szoba lett hirtelen világosabb. Kuncogni kezdett, de amint észrevette Tajvi tekintetét, beléfagyott a nevetés. Fölemelte Tajvi földre csúszott takaróját, és betakarta a fiút.

– Csodálatos dolog a születés. Meg a mozi. Ezek a legszebb dolgok az életben.

A házaspár nem sokkal Tajvi rabbivá avatása után kivett egy lepusztult bérlakást, úgy-ahogy rendbe hozatták, és beköltöztek. Élvezték, hogy megszabadultak szüleik aggódó tekintetétől, vettek egy használt tévét, és sokszor éjfélig bámulták. Az utcán kézen fogva jártak, mint egy szerelmespár. Pedig Tajviba néha belenyilallott a keserűség, hogy egy idegennel eszik egy asztalnál, és egy ismeretlen nővel bújik ágyba.

Elhatározta, hogy kevesebbet fog tévézni, és gondosabban fogja megírni a dróséit, egyáltalán legelsősorban a híveiért fog élni.

Mióta egy kis belvárosi templom rabbija lett, arra várt, hogy a hívei felkeressék, és tanácsot kérnek tőle, ha nehéz élethelyzetben ütközik a sorsuk valamelyik micvével. De a Nagy Katasztrófa óta nem volt szokás tanácsot kérni a rabbitól.

Tajvi péntek estéenként megáldotta híveit a szülőföldje nyelvén és héberül is. A kiduson kettétörte és megáldotta a közösség barheszét, jom kippurkor a templom padlójára borult az Egyetlen előtt, szukkótkor pedig megrázta a lulávot egyenként a négy égtáj irányába. Nem volt igazi kapcsolata a híveivel, sokszor úgy érezte, hogy színjáték, amit éppen csinál.

Teltek az évek. Tajvi rövidre nyírta haját, pajeszát és szakállát, mely még élénkebben lángolta körül arcát, mint fiatal korában. Tekintete sötét volt, és elhivatottan lángolt, ráncos arca megfiatalodott, ha szónokolt. Időközben taní-

tani kezdte a leendő rabbikat a Talmudra, Tórára és a rabbinikus feladatokra az Irgalom Házában. (A Nagy Katasztrófa után aggatták rá e nevet hivatalos szervek a többemeletes rozszant épületre, mely azelőtt jesiva volt. A birodalom, mely bekebelezte Tajvi szülőföldjét, minden épületnek nevet adott, némiképp minden épületet rendbe hozatott, habár a tanárokon, a diákokon meg a szüleiken kívül csak kevesen tudták, hogy újra tanítás folyik a golyó lyuggatta falak között.) A diákok vallástalan szülők gyerekei voltak, többnyire vegyes házasságból valók. Érdekelte őket a Tóra mint a zsidóság múltjának kiszínezett darabja. Emlékezetükben nehezen ragadtak meg a héber mondatok.

De hát hogy is emlékezne az ember egy másik világ szavaira, ha nem hisz bennük. Isten nélkül a Tóra semmivé lesz – gondolta Tajvi.

Szabadidejében a rabbi a Gemrát és különböző bölcselek kommentárjait tanulmányozta. (Miután meghaltak a szülei, felhagyott a tévézéssel.) Tajvi maga is kommentárokat írt, azaz leírt egy egy gondolatot, majd áthúzta vagy zárójelbe tette, leírta másképp, aztán azt is át kellett húznia. Egy nyári délutánon fölleskítette saját gondolata, szinte szárnyalt a tolla a papíron, de másnap este ugyanazt a gondolatot bombasztikus közhelynek találta. Fülelt. Tulajdonképp magának se akarta bevallani, hogy sugallatra vár. De csak Sári porszívójának a zúgását hallotta. Olvasott és írt, majd újra olvasott, és végül áthúzta, amit addig írt. Egész valóját ennek a munkának szentelte, így észre sem vette, hogy a Birodalom, amelyben élt, egyszer csak a gazdasági csőd szélére jutott.

148

Forradalmak robbantak ki itt is, ott is, Tajvi szülőföldjén is. A rabbi alig vett tudomást a bombariadókról, a tüntetésekről, a szoborgyalázásokról és rendőrvetésekéről, a mindenfelé röpködő lövedékekről és arról sem, hogy a forradalom gyümölcseként végül a régi politikusok helyét újak foglalták el. Azt azért mégis hümmögve nyugtázta, hogy az addig éppen csak megtúrt iskola, amelyikben tanított, főiskolává lett. A hitközség elöljárói pedig legnagyobb meglepetésére igazgatóvá nevezték ki őt.

Tanácsatlan volt. Ide, a világ talán legkisebb főiskolájára alig-alig jelentkeztek diákok. Némelyik búskomor volt, és akadtak vidám jelentkezők is, akik ontották magukból az együgyű vicceket. Szinte csak azok jelentkeztek, akiket máshová nem vettek föl. Sok-sok év telt el a Nagy Katasztrófa óta, de a zsidók nagyjából még mindig nem akartak zsidók lenni.

Járt-kelt a rabbi a főiskola kongó falai között, és arra gondolt, milyen divatossá vált a zsidó vallás a klubokban, a színházakban a nem zsidók között.

– Talán épp az én küldetésem – gondolta Tajvi –, hogy a betérni szándékozókot segítsem abban, hogy igazán zsidóvá váljanak.

Kutatni kezdett a döntvények, a gáonok értekezései között a betérésre vonatkozó olyan utalásokra, amelyek eddig elkerülték a figyelmét. Egyik vasárnap elszenderedett Maimón művére borulva, és álmában olyan közel került a filozófushoz, hogy hallani vélte a hangját. – A szegények egyre szegényebbek, és egyre védtelenebbek. – Mindössze erre a mondatra emlékezett, mikor felébredt, és nem tudta, mit kezdjen vele.

A főiskolán nemcsak leendő rabbik tanultak, leendő tanárok és tanárnők is. Tajvi minden jelentkezőt meg akart ismerni. Egyenként elolvasta a je-

lentkezési lapokat, és hosszan nézegette a fiúk, lányok fényképét is. Megpróbálta elképzelni, milyen embert takar a fényképezőgépre mosolygó arc. Magdolna volt az egyetlen, aki nem mosolygott. Olyan volt, mint egy dacos árva gyerek.

A betérni szándékozókkal a rabbi egyenként elbeszélgetett az irodájában, így Magdolnával is. Mikor a rabbi megkérdezte, miért szeretne betérni, a lány csak nézett rá könnytől ragyogó sötét szemmel. Aztán gyorsan magyarázni kezdte: – Én afféle széplélek vagyok. Szeretem az irodalmat, a történelmet, érdekelnek a vallások, különösképp a zsidó vallás. Érdekelnek a zsidó emberek, és szeretnék közéjük tartozni.

A lány orrában pirszing csillogott. Orrlikai néha kitágultak. Tajvi ridegnek, kissé strébernek találta őt, ugyanakkor volt benne valami kiszámíthatatlan és izgató.

Természetesen fölveték Magdolnát is, mint minden jelentkezőt, a főiskolára. A rabbi csak a folyosón vagy a portánál találkozott vele össze néha, és persze a kötelező istentiszteleten és kiduson is láthatta a lányt. Tajvi, ha csak tehette, önkéntelenül őt nézegette. Csípője aránytalanul széles volt. Az arca, a végtagjai olyan soványak, hogy Tajvi látni vélte a csontvázat a bőre alatt. A lány selymes fekete haja a derekáig ért, karját sebhelyek ékteleltették. Sokat nevetett. Tajvinak úgy tűnt, nem sokban különbözik ez a csukladozó nevetés a zokogástól.

Egyszer csak, még ősszel, a szombat délelőtti tóraolvasás után, a kiduson Tajvi fülébe súgta egy betért asszony, hogy Magdolnát kiutálták a szobatársnői, és emiatt a kollégium előtti parkban alszik egy padon. – Az a bajuk, hogy be akar térni – gondolta Tajvi dühösen. Máris eldöntötte, hogy bérlakást szerez a lánynak.

Aznap éjjel azon töprengett, vajon beleegyezne-e Sári abba, hogy ők fizessek a lakbért. Volt egy kis felújításra félretett pénze az iskolának, amivel gyakorlatilag ő rendelkezett. A rabbi arra gondolt, hogy a jóindulatú kollégák egyetérténeken vele, de hónapokba telne, mire hivatalosan is megszületne a döntés. Ősz van, a nappalok egyre rövidebbek, az éjszakák meg egyre hidegebbek azon a padon, a szabad ég alatt.

Másnap Tajvi pénzt vett ki a főiskola bankszámlájáról.

A lány egy lakóparkban kapott bérlakást. Nem kellett beállítania a mobilját az undok ébresztőprogramra, mert hajnalban fölébresztették odakintről a madarak. Mikor vasárnap délelőtt kinyitotta az ablakot, mélyen beszívta a vadvirágok illatát és a nap szagát.

Tajvi megkérte a lányt, hogy senkinek ne beszéljen a lakásról, egyelőre legyen ez az ő titkuk. De Magdolnát boldog izgalommal töltötte el a titok, feszítette őt, mint egy kisgyereket. Képtelen volt magában tartani. El kellett mondania legalább azoknak, akik kedvelték őt. Megkérte a portást, a házánt, Tajvi sameszát meg az egyik csoporttársnőjét, hogy az isten szerelmére, egyelőre senkinek ne szóljanak a dolgról.

Az elkövetkező hónapok nagyon gyorsan teltek Tajvi számára. Folyton izgott volt, folyton rohant valami felé gondolatban. Ha meglátta Magdolnát, gyorsabban vert a szíve. Már nem szimhát Tóra volt az ünnep számára, nem

a hanuka, és Isten bocsássa meg, nem a pészah, hanem az, ha a lánnyal beszélgethetett a vallással kapcsolatos tudnivalókról. A rabbi még soha nem élte át így a tavaszt: az évszak kimondhatatlan erőfeszítését, hogy a halott természetet életre keltse.

A folyosón vagy néha-néha az irodájában tett fel kérdéseket a lánynak, amelyekre Magdolna gyorsan, pontosan felelt, mint egy eleven lexikon. Alig egy tanév alatt többet tanult meg a zsidó vallással kapcsolatos tudnivalókról, mint sok rabbi szakos fiú. Érdekelte őt a zsidók története is. A bírák kora, a királyok kora, a szétszóratás és az emancipáció kora is. Sőt a cionizmus is lelkesítette őt, a zsidók Jeruzsálem iránti sóvárgása.

De ha Tajvi a zsidók szenvedéseiről beszélt neki, a nagy katasztrófáról, akkor a lány ideges lett. Előfordult, hogy rekedten fölnevetett. Mintha azt gondolta volna: ugyan, kit érdekel a zsidók szenvedése, mikor most szemlátomást jól élnek. És vajon összehasonlítható-e szüleik meg az őseik szenvedése azzal, amin én eleven valómmal mentem keresztül a szülőföldemen.

A rabbin átvillant a gondolat, hogy talán éretlen ez a lány arra, hogy betérjen, és talán évek múlva is az lesz.

Nem tudni, kitől eredt a szóbeszéd, hogy szélsőjobboldali téglák vannak az iskolában. Az az asszony, aki félenken elmondta ezt Tajvinak a folyosón, semmi konkrétummal nem szolgált. Tajvi mindenesetre szólt a biztonságiaknak, hogy szereljenek fel poloskákat a tantermekben. Ezután szabadon hallgatózhatott.

150

A diákok időben értesültek a poloskákról, Tajvi semmi gyanúsat nem tapasztalt. Viszont hallotta, ahogy egyik-másik tanár, így a tulajdon felesége is burkoltan ironizált a Sulhán Aruh rendelkezésein és a Tórában megírt csodákon is. Tajvi most már abban sem volt biztos, hogy a felesége betartja-e a kasrutot, és ő nap mint nap, Isten mentsen, nem tréflit eszik-e.

Csütörtök délelőtt a jóképű, délceg Péter rabbi, aki mellesleg tanár is volt, az Ágáda egyik Mózesről szóló történetét fordítgatta a diákokkal együtt. Tajvi feszülten figyelte, ahogy lassan, lassan kibontották a történetet a helyenként kissé zűrös talmudi nyelvezetből. A megöregedett Mózesről volt szó, aki sehogy se akart beletörődni abba, hogy meg fog halni, és hogy ezáltal el kell hagynia a híveit. A tanár a saját szavaival leírta az öreg Mózes külsejét, húsos, görbe orráról beszélt, dörgő hangjáról, és arról, hogy valószínűleg cukorbajos lehetett. Tajvi döbbenetben tapasztalta, hogy órá illik a jellemzés. – Vajon lehet-e vallási vezető olyan férfi, aki már minden szempontból megöregedett? – mondta halkán a tanár, aztán gyorsan valami másról kezdett el beszélni.

– Undorító – suttozta Tajvi. Levette a fejhallgatót, és a fiókjába tette. Megfogadta, hogy nem fog többet hallgatózni.

A feleségén kezdett töprengeni. Tehetetlen lenne nélküle. A zokniját nem tudná kimosni. Mivel gyerekük nem született, elválhattak volna, de Tajvinak ez eszébe se jutott.

A rabbi aznap este szemügyre vette a feleségét. A kicsi görnyedt hátát nézte a kék virágos hálóingében. Egyik pillanatban olyan volt, mint egy ijedt kislány, a másikban, mint egy megtört öregasszony. Haragudott rá.

– De miért órá haragszom? Mért nem arra a taknyos tanárra? – morfondírozott. – Azért haragszom a feleségemre, mert megfélemlíti a diákokat. Aki nem halad a kellő tempóban az óráin, az meghalt mint diák. Nincs szíve ennek az asszonynak. Másfelől viszont... Tajvi szíve összefacsarodott a bűntudattól, amiért segített Magdolnának. – Elég. Eleget tud az a lány – gondolta. – Merítkezzék meg a mikvében, mint az anyaméhben, én majd megáldom, mint újszülött zsidót, kap valami jól hangzó nevet, és többé nem kell foglalkoznom vele.

A svüesz utáni első szombatra tűzték ki a betérési ceremóniát. De minden balul ütött ki. Magdolna azt kérte, hogy a rabbi a Náva Malka nevet adja neki, ami azt jelenti, szép lány. A rabbi nem örült a kérésnek, de beleegyezett, mert nem akarta megbántani a lányt.

A megmerítkezés napján a mikve nők számára épített részlegében csőtörés volt, így Magdolnának a férfiak medencéjében kellett megmerítkeznie. Magdolna természetesen egyedül volt a vízben, csak a fürdős néni volt tanúja annak, hogy a megszentelt víz alá bukott. A rabbi és a hitközség elöljárói odakinn várakoztak a folyosón. A lány később azt mesélte a diákoknak, hogy szőrszálak lebegtek a víz színén, vagyis valaki, egy férfi fürdött öelötte. És azt is sejti, csak nem akarja elárulni, hogy ki volt az a férfi.

Szombaton betértek töltötték meg a főiskola kis tantemplomát. A Tóratartó asztaltól jobbra a hitközség elöljárói foglaltak helyet, balra a fiatal rabbijelöltek. Diákok is álltak a falak mentén, akiket meghívott Magdolna, és tanárok is ültek a hitközségi elöljárók között.

Tajvi sokáig beszélt Magdolnáról. Dicsérte szorgalmát, emlékezőtehetségét, tudását, amire alig egy év alatt tett szert.

Végül megáldotta rabbinikus áldással. Odament hozzá egészen közel, felhajtotta kék csíkos táliszát, és a fejére tette, szinte beburkolta őt a szent ruhadarabbal és a kezével. Hosszan mormolta az áldást, feje a lány beburkolt feje mellett. Magdolna reszketni kezdett, mintha tűz járta volna át. Hosszú percekig gajdolt a rabbi mély, atyai hangon, és a lány a tálisz alatt hangtalanul zokogott. Amikor Tajvi levette a táliszt a lány fejről, hátralépett, és csodálkozva nézte őt, mert könnyek folytak végig az arcán. Szívfájdítóan szép volt a lány ebben a pillanatban, tiszta, nyílt tekintete, mint egy kisbabáé. Egy pissenés se hallatszott. A betértek együtt lélegeztek a síró lánnyal. Azok a diákok pedig, akik eleve zsidónak születtek, és a hitközségi elöljárók és a tanárok is mind csak bámultak. Mert ők, akik folyton értelmezték az értelmezések értelmezését is, most olyasvalaminek voltak tanúi, amire nem akadt szavuk.

Valaki hátul mégiscsak megszólalt halkán, de ebben a mélységes csendben hallhatóan. – Betérés ez vagy esküvő?

És a csoda, mint egy szivárványos szappanbuborék, szétpattant. Mindenki nevetett. Még Tajvi felesége is kényszeredetten nevetgélt.

Aznap éjjel, alighogy elaludt a rabbi, álmok rohanták meg vad, buja öszzevisszaságban. – Csak álom volt – nyögte, mikor verejtékezve fölébredt.

Egy légy zümmögött a szobában. Az ablakhoz szállt, megfürdött a júniusi napfényben, aztán megpihent Tajvi gyapjútakaróján. A rabbi azon töprengett, vajon álmodnak-e a legyek.

Ezen a vasárnapon folyton csörgött a telefon. A tanárok kereszkérdéseket tettek fel Magdolnával kapcsolatban, egyikük még tréfásan gratulált is „újdonsült nejéhez”.

Sári egész nap csöndben jött-ment a lakásban. Szókére festett félhosszú haja energikusan hullámozott. De aznap megfeledkezett a sminkelésről. Az arca halovány volt, tele hajszálvékony barázdával, a tekintete fénytelen.

Közeledett a tanév vége. Tajvinak már csak néhány órát kellett volna megtartania, de lemondta őket. Továbbra sem hagyták békén az álmok. Éjjelente alighogy elszenderedett, megjelent előtte Magdolna; és még sok-sok leányt és asszonyt látott a férfi álmaiban, Lilitek arctalan, ruhátlan kavalakádját. Már ott tartott, hogy nem mert elaludni. Éjjelente kávéfőzőt magának, és a konyhaasztalnál olvasott. Így néha napközben, az irodájában nyomta el az álmot. Már nem volt benne biztos, mi az, ami csak álom volt, és mi az, ami igazán megtörtént vele.

Némiképp önmaga lett ismét, mikor a tanév utolsó péntek esti kidusán felhajtott egy pohár bort. Még csettintett is utána, és fölsóhajtott.

Évzáró beszédében a férfi Jóbra emlékezett, aki mindenét elveszítette, pedig soha nem vétkezett.

Az egyik tanársegédje, aki nemrég még a tanítványa volt, vele szemben ült a hosszú asztalnál, ahol a hitközség elnöke és a vallási elöljárók ültek. Szúrósan méregette Tajvit a fiú, a férfi hangja megremegett, arra gondolt: ez a fiú olvas a gondolataimban. Talán azokról a bűneimről is tud, amiket még el sem követtem.

A fiú le nem vette róla a szemét, szúrós, állhatatos tekintete az elevenébe vágott. Tajvi alig tudta végigmondani beszédét, s a végén nagyot fújtatott. Ekkor határozta el, hogy nyugdíjba megy. Még aznap közölte ezt a hitközség elnökével, aki cseppet sem csodálkozott, de azért udvariasan megkérdezte: – Jól meggondoltad ezt?

Az elkövetkező napokban futótűzként terjedt a hír, miszerint Tajvi és perze a felesége is valószínűleg nyugdíjba megy.

Miután Sárival elutaztak Erebe, a jeruzsálemi házukba, Tajvi sms-ben értesítette Magdolnát, hogy nem tudja tovább segíteni őt, és e-mailt küldött annak a betért rabbijelöltnek, aki a nyári szünet alatt helyettesítette őt a tantemplomban. Gyuri rabbijelölt úr péntek este a templomban beszédet mondott Élijáhuról, aki csak a vihar zengő hangjaira figyelt, de nem hallotta meg a szélben a suttogást, és ezért menekülnie kellett.

Most már szinte biztosra lehetett venni, hogy Tajvi elhatározásra jutott.

Ült a tágas, fehérre meszelt izraeli házban, és cseppenként ízlelte a kávéját. Itt nem őrizgettek kacatokat. Csak a legszükségesebb bútorokat vették meg. Ez a vidék nem tűrt meg semmit, ami fölösleges. Itt világosabb volt az ég, a házak, az utcák, mint máshol. És egyszerűbb is volt minden. – Míg győzünk a villámháborúban, addig élünk – mondogatták az emberek. A nyugalom szigete volt ez a rabbi számára.

Azonban ezen a nyáron nem találta a helyét a házban. Minden idegszálával visszavágyott a szülőföldjére és az ottani egyre zűrösebb életébe.

Tisá beávkor, mikor az első és a második szentély felgyújtására emlékeznek a zsidók, és még számtalan év hónap kilencedikén történt tragikus eseményre, hajnalban a rabbi hóna alá dugta a fürdőszobai zöld sámlit, bement az óvárosba, és elgyalogolt a siratófalig. Ott leült a sámlira, és előre-hátra hajlongva motyogni kezdte Jób könyvét. Eljött a reggel, a délelőtt és a dél. A rabbi horgolt kipájára tűzött a nap. Cukorbaja miatt nem lett volna szabad böjtölnie, de ő az előző nap alkonyata óta nem evett, nem ivott. Karikák táncoltak a szeme előtt, szája kiszikkadt, torkában mintha tűz égett volna. Azt várta, hogy talán olyan mély ájulatba zuhan, ahonnan nincs ébredés. Egy kinotot kántált füstös mély hangján és a szavak, a mondatok átjárták őt, mint a zene; Tajvi úgy érezte, hogy a teste egyre könnyebb és könnyebb, és a sámli megemelkedik alatta, és ő repül, mint egy vörös gyötrődő madár Jeruzsálem fölött. Kékeszöld füst szállt a madár felé egy fölrobbant autóbusból. Férfiak és nők fátyolos éneke gyöngyözött felé hatalmas poros autókból. Alkudozó zsidók és arabok kiáltozása visszhangzott fülében a kelet-jeruzsálemi piac felől. És hallotta azt is, mikor az öregek otthonában egy veterán sírva fakadt légkondicionált szobájában, mert eszébe jutott a szülőföldje. A nap lemenőben volt. Mint egy óriási vörös szemgolyó, nézte a vörös madarat, aki újra Tajvi volt már, mert valami a lábának ütődött. Egy gyűrött kockás papírdarab volt az, a siratófal réseibe dugdosott cédulák egyike. Az ivrit szöveget valaki sebtiben vetette oda. Az öregember nagy nehezen kibetűzte: *Ne menj nyugdíjba!*

Ilyet még nemigen kértek Istentől – gondolta a rabbi.

Úgy hatott rá a cédula, mint egy pohár víz. Küzdött ellene, de bizonytalanul bujkált benne a megérzés, hogy ez a mondat talán jel lehet.

Hazaérve már nyitotta is a postaládát, de csak reklámcetliket talált. Most jutott csak eszébe, hogy egész nap böjtölt. Elbotorkált a konyháig, ájulás kerülgette, míg a bögréje megtelt vízzel. Ivott és evett is valami levest hidegen, ahogy a hűtőből elővette. Zsíros kolbászkarikák és káposztadarabok úszkáltak benne. Lassanként magához tért.

Sári felsikoltott, mikor benyitott a konyhába. – Azt hittem, már haza se jössz! És uramisten, hidegen eszed a levest?!

Tajvi bement a dolgozószobájába, odaült a számítógépéhez, hogy megnézze az e-mailjeit. Mindössze két levele érkezett. Az egyiket a hitközségtől kapta. A nyugdíjazásával kapcsolatos teendőkről írt benne a hitközség elnöke. A másikat egy kétségbeesett betért lány írta, akinek az édesanyja meghalt.

Aznap éjjel Tajvi egyszer csak gyengéden megfogta a felesége vállát, és megrázta. – Azért se megyek nyugdíjba.

Az asszony lassan megértette, amit hallott. – Tajvikám, megint a küldetés-tudat gyötör? Remélem, nem fogjuk megbánni. De én itt maradok, Izraelben.

*

Az iskolában a tanévnyitó istentiszteleten tömve volt a tantemplom. Tajvi droséja egy titokról szólt, amit annak idején, a középkor hajnalán egy zsinagóga közössége valahol a Szentföld sivatagában mélyen őrzött. Csupán egy illatszer összetételéről volt szó, de a rabbi bensőséges mély hangja ennél többet sejtetett.

Az ebédlőben a kiduson a diákok egymás szavába vágva kritizálták az öreg, lassan magyarázó tanárokat, az egyesek szerint elavult tankönyveket, azt, hogy nincs egy csenevész fa sem az udvaron. A tantemplom színes tárgyakat, tanachi történeteket megelevenítő mozaikokból álló ablakait most hirtelenjében valamelyik tanár giccsesnek találta. A számítógépes teremben dolgozó technikus felháborodottan magyarázta, hogy ami lényeges lenne, például a kézmosás utáni áldás, azt nem verik bele a judaisztikásokba. De a zsidó történelem sötét időszakait agyonmagyarázzák itt. A megaláztatásokat, a pogromokat, a nagy katasztrófát.

– Ez az élet vallása, csesszétek meg! – magyarázta égő fekete szemekkel a technikus. – Az élet vallása, és nem a halálé.

*

Lépcsőfokról lépcsőfokra lesüllyedt a folyosó, homályos, kopott bársonyfolees kuckóvá, derengő pletykaodúvá szélesedett, aztán lépcsőfokról lépcsőfokra fölemelkedett a folyosó a rabbi lába alatt. Fiatal tanárok pusmogtak a folyosón egy megnevezhetetlen úrról. Akármerre járt is a rabbi, a tanárok, a diákok elnémultak, ha meglátták kicsi, egyenes alakját.

Egyszer csak Magdolna jött vele szemben. Fekete ruhában volt, orrából hiányzott az ezüstös pirszing, a szemében vad, fekete gyűlölet.

Másnap visszatért szülőfalujába a lány, és hiába kérlelték őt a fiatal rabbi, nem volt hajlandó folytatni a tanulást.

A fiatal rabbi azt gondolták, Tajvi tette tönkre a lányt. Rendkívül igazgottak lettek. A konferenciákon, a zsinagógákban tartott droséikban, a kidusokon, az iskolai órákon burkoltan bár, de folyamatosan támadták a rabbit. Szinte minden gondolatuk hozzá vezetett. Képzeletük eddig zárva volt a Biblia előtt, most viszont egyszerre Tajvi lett a főszereplője jó néhány történetnek. Maguk előtt látták Mózesként, aki türelmetlenségében rávágott botjával a sziklára. Tajvi volt Lót, aki a részegítő ital bódulatában saját lányaival szeretkezett. Tajvi volt Ézsau, aki fölfalta a saját elsőszülöttségét, s aki vérszomjasan űzte a vadakat.

Az egyik fiatal rabbi előadása közben Tajvi bemenekült az irodájába. Belei görcsbe rándultak. Benyitott a titkárnője, és ahogy meglátta őt összegörbedve kuporogni, azonnal hívta a mentőket.

A kórházban megalázó és fájdalmas vizsgálatokon esett keresztül. Áldást mondott minden ételre, amit kapott, de undorodott még a kenyértől is.

Egy unokatestvére meglátogatta időnként, meg egyszer az igazgatóhelyettes hozott neki bonbont az iskola nevében. Az anyja ott ült az ágya szélén minden álmában. Tajvi egyre gyengébb lett, az orvosok nem tudták, mi a baja, a vizsgálatoktól csak rosszabbul lett, éjszakánként fulladt, néha úgy érezte, antiszemita karmai közé került, pedig a zsidó kórházban volt. Tajvi, ha csak tehetett, aludt. Álmában egyszer csak hangokat hallott. – Nincs senki és semmi odaát. Csak a jéghideg úr! – Mikor fölébredt, nem tudott megmoccanni. Nincs se pokol, se mennyország, a halál után semmi, de semmi nem folytatódik – gondolta. – Semmivé lesz az életed, miként a világ. Újra elaludt, úgy érezte, zuhan, zuhan a jéghideg űrben, egyre távolabb és távolabb, ahonnan már nincs ébredés.

Szürke ködön át a feleségét látta közeledni. Kicsi, törekeny volt az asszony, Tajvi úgy érezte, hogy bármikor elszállhatna, olyan könnyű és sebezhető.

– Olyan ez nekem, mintha eljött volna a Messiás. Az, hogy itt vagy – motyogta Tajvi. – Ha tényleg eljön, akkor kevesebb lesz a szenvedés – tette még hozzá. Az asszony fölsóhajtott: az még jó sokára lesz. – Tekintetében együttérzés és gúny bujkált. Szappant, vécépapírt, diabetikus üdítőt tett az éjjeliszekrényre.

Szerzőink könyvei

155

